

κώθηκε να φύγει, με την πεποίθηση ριζωμένη μέσα του πως η Ξανθίππη δεν έχει δίκιο, πως διάστηκε να δώσει πράσινο στον άντρα της, που η τρέλα του ξα-
λούθει και θα μένει ίσως για πάντα αγίατρευτη.

(Ακολουθεί)

ΜΠΡΟΥΣΣΟΣ

14

Ένα άλλο τυπογραφικό λάθος έδελοντικό που έκα-
νε κρότο, αν και κρότο διαφορετικό από του Καλλι-
κρατίδα, έγινε στην 'Αγγλία κατά τα 1880. Ένας
ψηφιοδότης των «Καιρών» της Λόντρας είχε κάπως
δυσχερύνει με την έφημερίδα, και από πείσμα σε έ-
να λόγο του Χάρκοιτ, ύπουργού τότες, έχωσε μέσα :
«Εδώ ο έντιμος κύριος παρενέβαλε πως πολύ ύ-
ρέγεται να άγκαλιώσει μια κοπέλα». Το πρωί, όταν ά-
νακαλύφθηκε το πανούργημα, προσπάθησε ο έφημερι-
δογράφος να άποσύρει όλα τα φύλλα, μα είχαν άρ-
γά μερικά είχαν κυκλοφορήσει, και η Λόντρα βούτ-
ζε(1). Τών φύλλον άφτών η αξία ένοσείται πέταξε
στα ύψη, και δεν συμβαλλών σάσσονται ακόμα μερι-
κά σε βιβλιοθήκες ως τα πιο πολύτιμά τους κειμήλια.
Άλλα το πιο φημισμένο λάθος έγινε σε μια έκδοση
της άγγλικής Γραφής κατά τα χίλια έξακόσα τόσα.
Στο δέκατο ένατο κεφάλαιο του Ματθαίου, όπου ο 'Ι-
ησούς μνημονεύει τις έντολές, άντίς ο τυπογράφος να
τυπώσει :

ού φονεύσεις
ού μοιχεύσεις
ού κλέψεις

έτύπωσε :

ού φονεύσεις
μοιχεύσεις
ού κλέψεις

Η έκδοση άφτη είναι η γνωστή ως η Γραφή του
Μοιχού, και το αντίτυπο του Βρετανικού Μουσείου
μέσα σε γιάλινη θήκη, είναι άνοιχτό στην έγκληματι-
κή σελίδα.

Το πρωί, 23 του Σποριά, μου παρουσίασε ο άμα-
ξάς μου τον άγωγιάτη και το μουλάρι που είτανε να
με πάνε στο Μπρουσσό και από κει ως στο Καρπε-
νήσι. Του μουλαριού τη γνωριμιά θάν την κάνουμε
κατόπι. Ο άγωγιάτης μου Κώστας Παπαλουκάς εί-
χε χρηματίσει ένα χρόνο άναχτορικός τσολιάς, γνή-

σιος βουνήσιος Αιτωλός από το Μπρουσσό, νέο παιδί
ως είκοσιέξη χρονών, όχι έξαιρετικά καλοπόσωπος,
μα άρχοντοδώρητος, γλυκομίλητος, λεβεντόκορμος, ύ-
ποχρεωτικός. Έναν άλλο άναχτορικό τσολιά άπάντη-
σα κατόπι στο γυρισμό με τη γυναίκα του — όμορφη
κοπέλα και έκείνη — που η λεβεντιά του κι η όμορ-
φιά θάμπωναν. Άπάντησα και τον άδερφό του, θυ-
σκόπουλε ως δεκαέξη χρονών, κι άφτόνε ήδη κυπα-
ρισσόκορμος με καλλονή έφάμλλη του άδερφού του.
Άφτοι οι λεβέντες του βουνού είτανε φημισμένοι και
στούς παλιούς καιρούς, και άξίζει να διαβάσει κανείς
τα κεφ. 94 ως 98 του τρίτου βόλλου του Θουκυδίδη
για να δει τί έπαθε ο Δημοστένης ο στρατηγός με
τούς Άθηναίους του όταν δοκίμασε να κατακτήσει τα
χωριά τους. Σωστή πανολεθρία έπαθαν από τα χέρια
τους και οι Γαλάτες κατόπι χάθηκαν τόσοι, ώστε ά-
κόμα φαίνεται βρίσκονται κόκκαλά τους. Μα φιλοδό-
ξησε η όμοσποντία τους, βγαίνοντας από τα βουνά
της να κάνει έξωτερική πολιτική, και έκει τα ξάδωσαν.
Στόν καιρό του σηκώμου δεν έδειξαν ότι έπρεπε να
περιμένει από την παλικαριά τους άφισαν την Άρ-
βαντιά να κατεβεί ως στο Μεσολόγγι, ενώ όσως πα-
λαιά των Γαλατών δεν έπρεπε νάν της είχε γλυτώσει
ρουθούνα. Στο τέλος και προσκύνησαν.

Ο Παπαλουκάς είναι από τούς λίγους άγωγιάτες
που ποτές τους με καλοκάριδιαν, και από τούτους ο
πιο καλύτερος γιατί κοντά στην άγαθοσύνη του τότε
δούξα έξυπνο και διασκεδαστικό παιδί. Οι περισσό-
τεροι τους είναι άφιλότιμοι, πονηροί, και τζαναμπέ-
τηδες. Ένός μια φορά, που με πήγε από τη Σπάρτη
στο Μιστρά και πίσω, το σαμάρι είτανε στραβόφτια-
στο, και το κάθισμα λοιπόν υπερβολικά κακόβολο.
Στο γυρισμό τα μιλήσαμε να με πάει και ως στο
Λιοντάρι το κατοπινό πρωί, μιας δολοκλήρης μέρας
δρόμο, μα με τη ρητή συμφωνία πως θάφερνε ένα
άλλο σωστό σαμάρι. Πώς όμως θα δικαιολογούσε ο
Μωραΐτης τη φήμη του τόπου του; Παρουσιάστηκε
με το ίδιο σαμάρι, που προσπαθούσε να μου το άπο-
δείξει — και νομίζω είχε δίκιο — πως το τέρι του
δεν είχε ακόμα δει ο ντουναΐς. Τί να κάνεις; Έτα-
δης διαζόμενα να προχωρήσω, άναγκάστηκα να πει-
στώ, με άποτελεσμα να πεζοπορήσω όλο πές το δρόμο.

Άλλο έπεισόδιο μοτύχη με έναν άγωγιάτη στην
Κρήτη. Έφοδιασμένος με συστατικά από τον άελμνη-
στο (άληθινό άελμνηστο) Άλέξαντρο Βιζάντιο του
Τριεστιού, προς το Βενιζέλο, ταξίδεψα στην Κρήτη
το φθινόπωρο του 1898, πριν ακόμα φύγουν οι Τούρ-
κοι — είμουν έκεί όταν ο στρατός τους άδίαξε το νησί,
διωγμένος από το νάβαρχο Νόελ — και προχώρησα
ως στην Κάντανο και από κει στο Παλιχώρι. Στο
δρόμο κατάλασα στην Άγία Ειρήνη, όπου με φιλοξέ-
νησε ένας λαμπρός άνθρωπος, ο Σοφοκλής Ριοτάκης,
και η γυναίκα του, όρζια άρχοντοδέσποινα σάν την
'Ηρα. Το πρωί, ενώ έπαινα στο πεζούλι το γάλα μου,
με πλησιάζει ο Πέτρος ο άγωγιάτης, ένας πελώριος
Κρητικός μα έτερόσκελος, και μου κάνει «'Αν ο Σο-
φοκλής σου πει να πάμε πίσω στα Χανιά, όχι ! να μη
γυρίσουμε, παρά να λαλήσουμε όμπρός όσως συμφω-
νήσαμε ως στο Παλιχώρι». Σε λίγο ήρθε και ο Ριο-
τάκης και μου ξήγησε τι έτρεχε. «Του Πέτρου, μου
είπε, από το παραπάνου χωριό, όπου άναγκαστικά
περνάει ο δρόμος σας, τού είχαν έμπιστευτεί νάν τους
πουλήσει κάτω στα Χανιά ένα μουλάρι. Ο Πέτρος

(1) Άφτό μου θυμίζει τί έγινε μια φορά μέσα στο
γραφείο του «Figaro» στόν καιρό του ίδρυτή του. Ένας
του χρονογράφος είχε ξεθυμάνει. Ένώ λοιπόν έγραφε,
μπήκε ο ίδρυτής και τότε ρώτησε πως πάει το χρονογρά-
φημά του. «Ω, είπε ο χρονογράφος, το νομίζω πετυχημένο.
Τόσο το καλύτερο, άπάντησε ο ίδρυτής, γιατί θα είναι το
στερνό σου. Έχει άπάντον άπολούθησε σκηνή, και χάνον-
τας την ύπομνη ο ίδρυτής πρόσθεσε «Για να σου δείξω
πως κανείς δε σε διαβάσει πιά, βάλε στη μέση του άρθρου
σου τη λέξη κοπριές στόν πιο έμφαντικό της τύπο, και
σου στοιχηματίσω τόσα φράγκα πως κανείς στο Παρίσι δε
θάν τη μυριστεί». Και πιατηρεί ο Daudet, που δηγνται
το περιστατικό, πως ποστίμησε ο χρονογράφος να μη στοι-
χηματίσει, γιατί, καθώς λέει ο Ζαιξπήρος, η φρονιμάδα
είναι το καλύτερο μέρος της παλικαριάς. Το πείραμα μπο-
νούσε να γίνει και με τούς Άθηναίους χρονογράφους, έ-
ξαιρώντας έννοείται τον άστέφανο Νιρβάνα, που στο εί-
δος του είναι μεγαλοφυία. Πάντα λέω πως το τελευταίο
χρονογράφημά του είναι και το καλύτερό του.

τό πούλησε, μά κράτησε τὰ χρήματα. Τώρα τὸν πή-
ρανε μυρουδιά, καὶ ὅλη τὴ νύχτα εἶχαμε τρεχάματα.
Κατέβηκε ὁ ἀπαιτητής καὶ οἱ φίλοι του μὲ τοὺς γκρά-
δες, καὶ ὅσα καὶ ἂν τοὺς εἶπα νὰ σεβαστοῦν τὸν ξένο,
δὲν ἀλλάζοντε· ἢ θὰ πλερώσει ὁ Πέτρος τώρα ἐφ' ἑαυ-
τὸν θὰ πάρουν τὰ ὀλογὰ σου. Δὲ μένει παρὰ ἢ νὰ γυρίσεις
πίσω ἢ νὰ διώσουμε τὸ πέρυσμα τοῦ χωριοῦ· μὰ τό-
τες θὰ ἀνοίξει ντουφεκίδι». Γιὰ νὰ μὴ ματαιωθεῖ τὸ
εἶδίδι, γιατί ἀνυπομονοῦσα νὰ δῶ τὴν Κάντανο, πε-
ρίφημη τότες στὰ διπλωματικά τοῦ κόσμου, πρότεινα
νὰ πλερώσω τὴν ἀξία τοῦ μουλαριοῦ, ἐνῶ μὲ ξόρκιζε
ὁ Πέτρος μὲ φωνὲς καὶ θρήνους νὰ μὴν πλερώσω,
καὶ σέρονοντας τὸ περιστροφὸ τοῖν φοβέριζε πὺς θὰ
θύσει καὶ ἀπολέσει. Ὅταν ἔπειτα περάσαμε τοῦ ἀ-
παιτητὴ τὸ χωριό, ψυχὴ δὲ φάνηκε στοὺς δρόμους
του, θὲς ἄντρας θὲς γυναίκα θὲς παιδί. Βέβαια ἀπὸ
ντροπὴ, γιατί ἤξεραν πὺς ἀδικοῦσαν ἕναν ξένο, μὰ
ὄντας καταφύγιοι ἀνθρώποι, ἔπρεπε ὠφελοῦμενοι
τὴν ἐφικτορία νὰ πάρουν τὴν ἀξία τοῦ μουλαριοῦ, ὀλο-
κλήρη περιουσία γιὰ δάφτους. Γιὰτὶ ἡ Κρήτη σὲ κεί-
νη τὴν ἐποχὴ, τοῦλάχιστο στὸ Σέλινο, εἶταν τὸ πιὸ
φτωχὸ μέρος ποὺ εἶδα στὴ ζωὴ μου. Ψωμί κριθαρέ-
νιο, ποὺ κυριολεκτικὰ ἔπρεπε νὰν τὸ σπᾶς μὲ τὴν
πέτρα καὶ νὰν τὸ μουσκέβεις καὶ πρὶν τὸ φᾶς.

Παρουσίαζε τὸ ἐσωτερικὸ τῆς Κρήτης τότες καὶ
μὴν ἀλλόκοτη κοινωνικὴ κατάσταση. Τούρκους δὲν
εἶχε, ὥστόσο ὅλοι οἱ ἄντρες εἶχανε μαχαίρι στὸ ζου-
νάρι καὶ ὀπλοφοροῦσαν γκράδες. Οἱ γκράδες εἶχαν
καταντήσει μέρος τῇ σφοδρείᾳ τους. Κανείς δὲν ξε-
μύτιζε ἀπὸ τὸ σπῆτι του, μήτε γιὰ νὰ περάσει ἀντί-
κρου στοῦ γείτονα, δίχως τὸ γκρά κρεμασμένο ἀπὸ τὸν
ὤμο. Νόμοι, δικαστήρια, ἀστυνομία μήτε ἔχνος· γιὰ
τοῦτο οἱ φίλοι πολὺν προσπάθησαν νὰ μὲ ἀποτρέψουν
ἀπὸ τὴν περιόδειν, μὰ ἐγὼ εἶμουνα ἀποφασισμένος.
Τὶς διαφορὲς τοὺς ὁ κόσμος τὶς ἔλυε σύμφωνα μὲ τὰ
ἔθιμα — ποὺ τὸ κάτου κάτου εἶναι καὶ οἱ πιὸ καλοὶ
νόμοι — μὰ συχνὰ δικαιοσύνη ἔμπαινε καὶ ὁ γκράς.
Τὴ νύχτα ἄκουγες ντουφεκιὰς δεξιά ἀριστερά, καὶ
σπάνια πέρασα ἀπὸ χωριὸ χωρὶς νὰ μοῦ δηγηθοῦν
κάτιο φρόνο. Τότες ἔγραψα τὸ τετράστιχο :

Τούρκου ἐδῶ πόδι δὲ ζυγώνει,
γιατὶ τοῦ ντουφεκιοῦ ἡ ἀντάρα;
Ἄχ ἀδερφοῦ ἀδερφοῦ σκοτώνει,
ὦ τί κατάρρα !

Μία τέτια κατάσταση στὰ ἄγρια νησιά Ἀροῦ τοῦ
Μαλαίκου Ἀρχιελάγου (σελ. 336) περιγράφει ὁ
μεγάλος φυσιοδίφης Ἀλφρέδος Wallace: «Ὁ
ἀμόρφωτος ἀπὸς πλῆθος ζεῖ χωρὶς σκιά ἀπὸ κν-
βέρνηση. Μῆτε ἀστυνομία μῆτε δικαστήρια μῆτε νομι-
κοί· ὥστόσο δὲν ἀλληλοσφάζονται, δὲν κοινοβέδονται
νύχτα καὶ μέρα, δὲν κατακυλιάνε στὴν ἀναρχία ποὺ
θὰ κατεροῦσε ἀπὸ τέτια κατάσταση».

Παναγία μου, τί ὠραῖο ἐκεῖνο τὸ ταξίδι τῆς Κρή-
της! Πολὺ ἤθελα νὰν τὸ δηγηθῶ, ἐπειδὴ ἔκανα πολ-
λοὺς ἐκεῖ καὶ καλοὺς φίλους, μάλιστα τὸν Παναγιώ-
τη Ριετάνη, τὸν ἀδερφοῦ τοῦ Σοφοκλή, ποὺ ἀρματω-
μένος καὶ μὲ τὸ ὄμορφο μάδρι(2) κεφαλομάντιλό του

μὲ συνόδευε σ' ὅλο τὸ Σέλινο, μήπως μὲ πειράξει κα-
νείς. Μὰ τέτια δῆγηση θὰ μᾶς ἀλάργεθε πολὺ ἀπὸ τὸ
θέμα μας. Διὸ λόγιζ ὅμως πρέπει νὰ πῶ γιὰ τὸν Κώ-
στα Μάνο, τὸν ὕμνητὴ τοῦ ἡλίου πρὶν τὸ Ροστάν.
ποὶ στὰ 1913 ἔπεσε ἀπὸ τὸ ἀερόπλανο στὴ Σαλονίκη
καὶ σκοτώθηκε.

Ὁ Μάνος στάθηκε πολικάρη καὶ καλὸς πατριώτης.
καλὸς ὅσο ἄφινε πατριωτισμὸ τὸ ρομάντζο φιλότιμο.
κατὰ τοῦτο μάζωντας τὸν καημένο τὴν Ἰωνία, ποὺ ἂ-
νὰ τέτιο φιλότιμο ἐπρόχρησε ὡς σὺ νὰ γίνε σπαρ-
τέρφι πολιτικὸ μὲ ἀνθρώπους ποὺ ξέρω πὺς καταρρο-
νοῦσε. Ἔτταν καὶ βαθιὰ σπουδασμένος ὁ Μάνος, μὰ
μᾶλλον ἄκριτος καὶ παρόμορος. Τὸ ἀκόλουθο ἀνέκδο-
το δείχνει τὸ χαρακτὴρ του. Στὴν Κρήτη τότες οἱ
δικοί μας, ἂν καὶ πολεμοῦσαν τοὺς Τούρκους καὶ ὅλη
τὴν ἐξωπρακτικὴ διπλωματία, εἶταν ὥστόσο χωρισμέ-
νοι σὲ τρεῖς κόμματα, ἕνα εἶδος ἐνωμένη ἀντιπολίτε-
ψη· μάλιστα σὲ τέσσερα, γιατί καὶ ὁ Μητροπολίτης
Ξερός ἀποτελοῦσε ἕνα χωριστὸ μεταίχμιο κόμμα, ὑπὲρ
τῶν Τούρκων ὡς μητροπολίτης, ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων
ὡς χριστιανός. Μᾶς φαστρίας, τῶν παλαιῶν δηλαδὴ ἀ-
γωνιστῶν τοῦ 1866, ἀρχηγὸς εἶταν ἕνας κοιλιόδο-
λος κοιλκράς Ἀρχιμαντρίτης, ὁ Κελαϊδῆς, ἄλλοτε
φιμέριος τοῦ Τραπεζοῦ, περίφημος μάγερρας, μάγε-
ρας φαγητῶν καὶ μάγερρας τῆς πολιτικῆς. Μᾶς ἄλλης
ἀπαδὸς εἶταν ὁ Μάνος. Ὁ Μάνος παρατρεχάμενός
του ἀχώριστος εἶχε ἕνα κερασφόρο ἀγρίμι, ποὺ τὸ-
λεγε Μενέλαο, χωρὶς οἱ πολλοὶ νὰ καταλαβαίνουνε
γιατὶ, καὶ ἕνα Δημήτρη, ἕνα καλκάρη πολὺ σφанта
χερὸ ἀπὸ τοὺς Λάκκους. Παρατηρώντας μὲ ἕνα πρὸς
στὴν πλατεῖα τῶν Χανίων μὲ πληοίσε καὶ μοῦ λέει:
«Ξέρεις τί μοῦ μῆνιζε ὁ Κελαϊδῆς; Πὺς νὰ φύγω ἀ-
πὸ τὴν Κρήτη, ἐπειδὴ κάνω κακὸ παρὰ καλὸ. Θὰν τὸν
βρῶ καὶ θὰν τὸν βρῶσω». «Θὰν τὸν βρῶ καὶ ἐγὼ»,
πρόσθεσε ὁ Δημήτρης. Ἐγὼ τὸν ἀπώτρεφα λέγοντός
του πὺς «Ὁ κόσμος ἐδῶ εἶναι ἀπλοῦχος, καὶ ἂν δοῦν
ἔσένα, ἀνθρώπο τόσο μορφωμένο, νὰ βρίζεις δημόσια
γέροντες καὶ ἱερωμένους, τὸ παραδειγμα σου θὰν τοὺς
κάνει νὰ μὴ σέβονται τίποτα. Κλίνουν δὲ καὶ πρὸς
τοῦτο ἔθιμα». Ἀρέσως συμφώνησε μαζί μου χωρὶς συ-
ζήτηση. Μὰ τὸ βράδυ παρατηρώντας μὲ πάλι στὴν
πλατεῖα, ἔτρεξε καὶ μοῦ λέει «Ξέρεις; ὄρῃκα τὸν Κα-
λεϊδῆ καὶ τὸν ἔβρισκα». «Τὸν ἔβρισα καὶ ἐγὼ» πρόσ-
θεσε ὁ Δημήτρης.

Τὸ Μάνο τὸν πρωτογνώρισεν ἀπῶν στοὺς Λάκ-
κους, ὅπου μὲ φιλοξένησε στὸ σπῆτι τοῦ Δημήτρη. Ἐ-
κεῖ ἐγκόλπιο του εἶχε τὸ γερμανικὸ κείμενο τῆς Κρι-
τικῆς τοῦ Κάντ, ποὺ μὲ τὰ κοινογερμανικά μου τῆς
ἔρηξα μὴ ματιὰ καὶ ἐγὼ χωρὶς νὰ βγάλω τίποτα. Σὲ
ἕνα περίπτερο ποὺ κίναμε μαζί προσπάθησε ὁ Μάνος
διεξοδικὰ νὰ μοῦ ξηγήσει τὴ θεωρία τῆς, ἀλλὰ μα-
ταιωνοῦσε· ὅσο κιὰν ἀπαντοῦσα ναι ναι, ὅλη τὴν ὥ-
ρα συλλογιζόμουν πὺς εἶτανε μερδεμένη μέσα στὸ
νοῦ του. Ὅταν γύρισα στὸ Λίθερπουλ, διάβασα ἐπί-
τηδες τὴν ἀνάλυση τοῦ Fraude μὲ τὸ συμπέρασ-
μα πὺς καὶ ὁ Fraude ἀληθινὰ δὲν ἔβγαζε νόημα.
Σὲ ἕνα τοῦ λόγου ὁ Κεῖξερ, ὅταν κίεγε ἐλες τίς τέ-
χνης καὶ ὅλες τίς ἐπιστῆμες, εἶπε πὺς ὁ μεγαλύτερος
νοῦς ὡς τώρα τοῦ κόσμου στάθηκε ὁ Κάντ, μαζί μὲ
τὸν Ἰησοῦ καὶ τὸ Λούθηρο· μὰ τάχα μιλοῦσε μὲ εἰ-
λικρινεῖα ἢ παπαγάλειε τὴ γερμανικὴ κοινὴ γνώμη;
Ὁ Μάνος ἴσως ποὺ μίλησε εὐλακρινὰ εἰς αὐτὸν ὁ φιλόσο-
φος Herbert Spencer. Δηγᾶται πὺς σὲ ἐνὸς φίλου

(2) Στὴν Κρήτη οἱ Χριστιανοὶ φοροῦσαν μάρβρο κεφα-
λομάντιλο καὶ οἱ Μωαμεθανοὶ ἄσπρο. Κατὰ τὰ ἄλλα ἀ-
παράλλαχτοι. Φοροῦσαν καὶ οἱ Χριστιανοὶ ἄσπρο στὸ γάμο
τους.

τον κατέβασε από τη βιβλιοθήκη την Κριτική και διάβασε ένα μέρος προσεχτικά. Έπειτα την ξανάβασε στη θέση της και δεν άνοιξε πιά Κάντ στη ζωή του. Ένα μέρος της Κριτικής, όπως είναι γνωστό, μεταφοράσime ο φίλος Μαρκέτις και εγώ με σκοπό να δείξουμε (όπως και αποδείξαμε) πως η δημοτική μπορεί να αποδώσει και τα πιο βαθιά νοήματα, και ο Γερμανός κριτικός. Triumph ειδικώς της νεο-ελληνικής, ξεγύρισε πως στη μετάφρασή μας βγαίνει καλύτερα το νόημα, παρά στο πρωτότυπο. Όμως αν με ρωτήσετε να σας το ξηγήσω, θα σας μολογήσω, παιδιά, πως δεν έχω ιδέα ξίστερη. Μήτε είχα όταν μετάφραζα έκαικα τη δουλιά μου μηχανικά. Μάλιστα τόσο τέλος αφήρισα με τη σκοτεινιά της, ώστε όταν κοιτάζαμε με το Μαρκέτι στεγνή φορά τη μετάφραση μέσα στη βιβλιοθήκη της λέσχης του Αίθερου και αποφασίζαμε πως έλαβε την τελειωτική της μορφή, εγώ σηκώθηκα, τίναξα το γερμανικό βιβλίο χάμου, και δίνοντάς του μια δέβηλη κλωτσιά, το πέταξα ως στην άλλη άκρη της αίθουσας.

Μά με τον Κάντ ο λόγος μας κατάντησε πολύ λιγότερος, και όρα να ξεκαρφίσει στο μυαλό.

(Συνέχεια)

ΑΛΕΞ. ΠΑΛΛΗΣ

Η ΠΑΛΙΑ ΖΩΗ ΜΟΥ

Σά μια σφα που από το φως διαβαίνει
γοργή, μυστηριώδη, βουθή,
σά γελαστή μετιά που απάλογέρονε
στα μάτια μας γλυκά για μια στιγμή.

Σά μαγικό τραγούδι που αγροικιέται
μέσ στο βουδό σκοτάδι ξαφνικά,
κι άμέσως παύει, σβήνεται, σκουπίζεται
κι απλώνεται τριγύρω σιγανά.

Σάν κάτι τέτοιο μοιάζει κ' η ζωή μου,
ή λαμπρή ζωή μου ή παλιά,
που πλημμυρούσε μάγια ή ψυχή μου,
σά δροσερό λουλούδι που μαδά!...

ΣΟΦΙΑ ΛΑΖΟΠ. ΜΩΡΕΣ

ΣΑΝ ΠΡΟΣΕΥΧΗ

Θυμήθηκα κι απόψε μια βραδιά,
πως έμοιαζε με τούτη!
Ίδιο φεγγάρι, γλόχα, σιγαλιά,
και κάτι γδούποι...

Της θύμησης τ'άγέρι τ' ατσάλι.
πως μ' έφερε σμά σου,
σαν το ξερό το φύλλο το γλοιό,
στά γόνάτά σου...

"Άκουσε την καρδιά μου μυστικά,
όπου σου κραίνει,
μέσ στη γαλήνια απόψε τη βραδιά,
που αργοδιαβαίνει...

ΙΡΜΑ ΣΕΡΦΗ

ΕΝΑ ΠΡΑΜΑ ΣΠΟΥΔΑΙΟ

Δημοσιεύουμε, όπως το τάξαμε στο περσινό φύλλο, το άρθρο που μας είχε στείλει στις 15)28 του περσινού Απριλίου από το Παρίσι ο Ψυχάρης. Το άρθρο του περιημένον Δυσκόλου μας το κατήσαμε ίσαμε τώρα αδημοσίετο με την ελπίδα πως, περνώντας ο δικός ίσως θυμός του, θα μας παράγγελε σήμερ' αύριο να μην το τυπώσουμε. Όστερ' όμως από τη «Λήλωση» του που δημοσιεύτηκε στον αριθ. 739 του «Νοήμα» και άρθρο του που δημοσιεύτηκε στην «Πατριδα» της 1' Ιουλίου, το περσινό άρθρο του Δυσκόλου μας δεν μπορούσε πιά να μένει αδημοσίετο.

Έρχομαι να πω σήμερα στον αγαπημένο μου το Νουμά, κάτι που είναι κάμποσο σπουδαίο.

Της προάλλες ένας φίλος μου ανέθεσε πίτηδες στο γραφείο μου της Γερουσίας, για να μου δείξη τον αριθμό 723 του Νουμά, με μίαν ανταπόκριση, που πολλ' άδικα δεν την είχα προσέξει, από το Μόνχο της Βαβυλίας.

— «Κοίταξε, μου γνέφει, αυτά είναι γράμματα φιλολογικά, σταλμένα τάχα με το σκοπό να μάθουνε στο ελληνικό το δημόσιο τη φιλολογική την κίνηση της Γερμανίας, και χωρίς μέτρο κανέναν, χωρίς να το βάλλη κανείς χαλινάρι, ο ανταποκριτής δεν κάνει λόγο παρά για την πολιτική. Αλλάσε να πιστήξω».

Διάβασα.

Καί τόντις στην αρχή του άρθρου γράφει κάποιος Alex. Steinmetz— έπειδή έτσι βάζει τ'ονόμα του με στοιχεία λατινικά, μη λάξη και τον πύρη κανέναν για Ρωμίο— γράφει λοιπόν ο Alex. Steinmetz τ'ακόλουθα:

— «Οί Σηλόχοι του Παρισιού βγάλανε το φερμάνι τους. Ο γερμανικός λαός καταδικάστηκε να δουλέψει 42 χρόνια για την άνταντική κεφαλαιοκρατία», κτλ. κτλ. κτλ., γιατί έχει κάμποσα τέτοια.

Τό να τ'ά λέη άφτά ένας Alex. Steinmetz δεν άπορώ διόλου. Θάπορούσα να μην τ'άλεγε. Οί Γερμανοί πρόθυμοι, ολοπρόθυμοι, ηγχοσχοχοχοί, όπως τάποδείξανε στον πόλεμο, να σκοτώνουνε, να φονεύουνε, να λεηλατούνε, να πυρπολούνε, να κλέβουνε ό τι δύνεσαι να φανταστής, να γουργουρίζουνε σε καπαστήματα έμπορικά ή διοικητικά, ναράζονται για να τ'ά πάνε στον τόπο τους κάθε είδος εργασία, μηχανές, να παίρνουνε τα κατ'άσχητα όποι καταγραμμένα βρίσκονται ή ξένη πελατεία, να τσιφνίζουνε γυναίκες, γέροντες, ως και τραυματίες, να ρημάζουνε χώρες, χωριά, χωράφια, τόσο τελειωτικά, τόσο μεθοδικά που βούκα ψωμί να μην έβρη ένα παιδάκι. Αν είνα κ' ένα χόρτο, ένα χορταράκι να μασήση, την πένη του να γελάση.

Άμα όμως το ζήτημα γι' αποζημίωση, ξεφτερώνεται στη μέση ο Σηλόχος.

Κ' έχουνε την αναίδεια, έχουνε την τόλμη να λένε πως είναι ή αποζημίωση για την άνταντική κεφαλαιοκρατία. Φτωχοκρατία μ'ας την κάμανε τη Γαλλία μες όληνη και μιλούνε για κεφαλαιούχους! Δυό χειμῶνες άλάκερους, δυό άλάκερα καλοκαίρια, έδώ, στο Παρίσι, μ'ας ρίχνανε μπάρμτες οί άσυνείδητοι νόχτα μέρα. Δεν είδα να γυρέδανε τότες κεφάλαια.